

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theses Theologicae De Opinione Probabili

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1683?]

Conclusio Secunda. Exponitur Recentiorum quorundam doctrina de usu probabilium cum suâ sequelâ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40441

*bilis. Porro si propositio aliqua sit tibi minùs probabilis, nimirum quàm ejus contradictoria, necessum est ut tibi sit minus verosimile hanc esse veram, quàm quod ejus contradictoria sit vera: adeoque necessum ut tibi sit magis verosimile quod illa minus probabilis sit falsa, quàm quod sit vera. Si è contrà propositio aliqua sit tibi magis probabilis, intellige iterum magis quàm ejus contradictoria, verosimilius tibi erit quod ista magis probabilis sit vera, quàm quod ejus contradictoria sit vera; verosimilius proinde tibi erit quod ista magis probabilis sit vera, quàm quod falsa. Ex his facillè colliges quod *æquè probabilis*, sit *æque verosimiliter vera ac falsa*, & è contrà. In negativè dubiis, qualis est utraque harum: *arena maris sunt numero pares, arena maris non sunt numero pares*, utraque contradictoriarum solet esse *æque verosimilis*; ita ut non sit plus verosimilitudinis pro veritate hujus, *arena maris sunt numero pares*, quàm pro veritate hujus, *arena maris non sunt numero pares*. Ex quo confectaneum ut illarum quælibet *æquè verosimiliter sit vera ac falsa*. Et hinc ulterius sequitur propositionem quæ est minùs probabilis, quàm ejus contradictoria, esse minùs verosimilem, quàm alterutra harum determinatè, scilicet, *arena maris sunt numero pares, arena maris non sunt numero pares*: ut proinde si quis deberet eligere unam ex duabus propositionibus quarum altera esset minùs probabilis, altera negativè dubia, ut est hæc, *arena maris sunt numero pares*, ita ut multum ejus interesset eam elegisse quam Deus novit esse veram; sine cunctatione deberet eligere illam, *arena maris sunt numero pares*: nam de hac tanta est verosimilitudo quod sit vera, quàm quod sit falsa. *Probabilitas* alia vocatur *extrinseca*, alia *intrinseca*; hæc rationi, illa authoritati innititur. Utraque requirit nescientiam veritatis, si probabilis in se vera sit; vel nescientiam falsitatis, si probabilis in se falsa sit: omnis namque propositio sive sit probabilis, sive aliter nobis dubia, in se tamen, & prout Deus nota, vera est vel falsa. Rectè hinc conficies omnem probabilitatem nasci ex nescientia veritatis aut falsitatis. Hæc nescientia in probabilibus quæ ad Theologiam moralem adeoque ad officium nostrum spectant est pœnalis quædam ignorantia, ob peccatum saltem originale inflicta: idem proinde de probabilitate censendum. Quare probabilitas in moralibus est pœna peccati; adeoque non *beneficium*, sed *supplicium* dicenda. Quemadmodum probabilitas nascitur ac dependet ex *ignorantia*; ita quoque pro ignorantia varietate & inconstantia, varia etiam est & inconstans probabilitas: ita ut jam possit fieri probabile, quod antè certò verum aut certò falsum reputabatur; & similiter possit uni esse probabile, quod alter velut certò falsum haberet. Ex quo evidenter confectaneum, quod si probabilitas foret regula morum, tunc morum regula pro temporum hominumque diversitate varia foret & inconstans.*

CONCLUSIO SECUNDA.

Exponitur Recentiorum quorundam doctrina de usu probabilium cum sua sequela.

Qui hodiernum probabilium usum licitum censent, sententiam suam de illis probabilibus intelligere solent, in quibus quidpiam *veluti absolute licitum, sive legi non contrarium defenditur*. De ejusmodi probabilibus statuunt hoc generale principium: *licitum est sequi opinionem, modo sit probabilis*. Plerique principium extendunt etiam ad *minus probabilem ac simul minus tutam*. Nonnulli eousque distendunt ut etiam licitum asserant sequi opinionem probabilem alienam contrà propriam. Hoc ad eò generale ac vastum principium, tam in lege divinâ, quàm in humana, tam in lege naturali, quàm in positiva locum obrinere intrepidè affirmant. Quibus semel admissis confectaneum erit, quod quilibet illorum authorum, qui à recentioribus *docti* vocantur & *probi*, poterit adversus quamlibet legem humanam ac divinam, licitum facere quidquid ipse post perspecta, ut aiunt, rationem pondera, amplexus fuerit: nam omne istud juxta descriptionem ante datam erit probabile: adeoque secundum illorum recentiorum doctrinam licitum ac tutum. Poterunt proinde ejusmodi authores mandata Dei & Ecclesie suis sententiis probabilibus, ut vocant, ita limitare, interpretari, ac convellere; ut vix ullum amplius sive Dei, sive Ecclesie præceptum vim obligandi retineat. Ut noxia liberè, tati faveant, inquit de ejusmodi authoribus Cardinalis Bona, in Principiis vite Christianæ

Paragrapho 46. "mandata Dei & Ecclesie tot limitationibus & pernitiolis interpretationibus
 ,, convellunt, ut vix detur præcepto locus. Vivunt itaque homines non sicut oportet, sed
 ,, sicut volunt: quia tot jam sunt de humanis actibus opiniones, ut ferè liceat quidquid lubet".
 Extat apud P. Joan. Oliva Societatis Jesu Præpositum Generalem Concionum tom. 3. Conc.
 29. part. 2. quorundam Ecclesiasticorum, ut apparet Romanorum, simile testimonium de
 ,, sententiis probabilibus: "Vix inquit, in ullam Ecclesiasticam domum ingredior, quin con-
 ,, tinuò audiam, quid tibi videtur de peste tam lætifera & universali? Et cum interrogo, quæ
 ,, sit contagio tam abominanda, mihi respondetur adductis superciliis, sermonem esse de
 ,, summâ illâ confusione inductâ inter Catholicos de tam multis opinionibus, quas appellant
 ,, probabiles, quæ hoc tempore innoxia faciunt Zachæi fœnora, ambitionem Simonis, iram
 ,, Esau, murmura Discipulorum, rapinas Antiochi, Scribarum latrocinia, & si exci-
 ,, piamus Herodis libidinem, & Amnonis lasciviam, quibus tam apertè suffragari non au-
 ,, dent, quidquid audet ratio status, & quidquid tentat cujusque utilitas, id totum abrogan-
 ,, tes quod Deus scripsit in Moysis tabulis & quod Ecclesia præcepit fidelibus., Quod duo-
 ,, bus hiscè testimoniis generatim pronuntiatur de sententiis probabilibus, nimirum per eas
 ,, jam ferè licitum esse quidquid lubet, facilè esset singulatim & per inductionem, ut aiunt, ostendere,
 ,, allegando ejusmodi sententias adversùs quodlibet Dei & Ecclesie præceptum: verum quia id
 ,, non patitur Thesis brevitas, lectorem remittimus ad Catalogos sententiarum probabilium,
 ,, quos exhibent Synnichius, Fagnanus, Gonet, Vincentius Contensonius, &c. quibus ad-
 ,, jungi possunt centum & decem, partim ab Alexandro VII. partim ab Innocentio XI. con-
 ,, demnata. Si adhuc plures quis desideret, pervolvat aliquot ex Casuistis illis seu Summistis,
 ,, qui de Papyro, ut aiunt, in chartam scripserunt, illos intelligo, qui in volumen college-
 ,, runt sententias variorum Theologorum, quos cum doctos astiment ac probos, horum opiniones
 ,, in praxi securas reputant, & idèò integros earum exercitus adversùs Dei & Ecclesie Leges,
 ,, magnâ ut putant, boni publici utilitate congregarunt. Justo, an injusto bello istæ sententiæ
 ,, probabiles, adversùs divinas & humanas leges militent, in sequentibus Conclusionibus exa-
 ,, minabimus. Hic interim observatu dignum, si vera sit doctrina de usu probabilium sub ini-
 ,, tium hujus conclusionis expressa, patronos probabilitatis jam tum bello isto, quo mandata Dei,
 ,, quæ teste David, desiderabilia sunt super mel & favum, velut odiosa impugnant, restringunt & è
 ,, medio tollunt, id consecutos esse, ut potestatem obtinuerint super omnes legislatores, adeo-
 ,, que super omnes Principes & Reges, super omnes Episcopos & Ecclesiam, & denique super
 ,, Deum ipsum; ita quidem, ut illos omnes nemine excepto probabilitatum patroni obligent,
 ,, ne legislatorum istorum ullus coram Deo, sive in conscientia reum pronuntiet ac veluti talem
 ,, puniat, quem author aliquis doctus & probus, ut vocant, ab illorum legibus eximit vel absol-
 ,, vit. Præterea sequitur quod quicumque Theologiam profitentur, cum illorum quilibet viris
 ,, probis ac doctis sese annumeret, tantam vi illius doctrinæ autoritatem acceperint, ut illorum
 ,, quivis unus sufficiat adversùs millenos doctissimos & probatissimos viros, dum hi aliquid illi-
 ,, citum dicunt, quod ille unus dicit licitum: sicuti unus ille sufficit ad probabilitatem opinionis,
 ,, ita milleni doctissimi ac probissimi non sufficiunt ad improbabilitatem ejus; unus proindè isto-
 ,, rum qui doctus & probus vocatur suâ autoritate poterit facere licitum quod milleni doctissimi ac
 ,, probissimi, quidquid conentur, non sic ostendent illicitum, quin in praxi maneat licitum &
 ,, securum. Hinc factum ut probabilitatum patroni in omni materiâ practicâ, studuerint pro-
 ,, ducere ac multiplicare novas sententias probabiles, idque sine ullo timore: siquidem sive
 ,, veræ illæ forent, sive falsæ, futuræ erant æquè securæ ac tutæ.

CONCLUSIO TERTIA.

Proponitur status controversiæ.

Secundum doctrinam recentiorum Theologorum de usu probabilium superiori conclusione
 expressam, non requiritur ut quis pro regula morum sibi statuat veritatem, sed sufficit si
 probabilitatem. Dico secundum illos sufficere si pro regulâ morum sibi statuat probabilita-
 tem.